

6085 sayılı Karayolları Trafik Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi,
bâzı maddelerinin kaldırılması ve bu kanuna geçici beş madde eklenmesi hakkında
Kanun

(Resmî Gazete ile ilâm : 12.1.1961 - Sayı : 10705)

No.
232

Kabul tarihi
5.1.1961

MADDE 1. — 6085 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 2, 6, 7, 8, 9, 17, 19, 20, 21, 23, 24, 25, 26, 41, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 57, 58, 59, 60, 64, 70 ve 72 nci maddeleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 2. — Bu kanunda geçen :

A) Karayolu : Trafik için umumun faydalanmasına açık olan arazi şeridi ve sahalarıdır ;

B) Trafik : Yayaların, hayvanların ve taşıtlarla müteharrik makinaların karayolu üzerindeki hal ve hareketleridir ;

C) Taşıt : Karayolunda insan, hayvan ve eşya taşımaya yarayan araçlardır ; bunlardan makina kuvvetiyle hareket edenlere (motorlu taşıt), insan veya hayvan gücüyle hareket ettirilene de (motorsuz taşıt) denir ;

D) Müteharrik makina : Paletli veya madeni tekerlekli traktör, yol makinası ve tank gibi tarım, sanayi, bayındırlık, millî savunma işlerinde ve buna benzer hizmetlerde kullanılan ve karayolunda insan, hayvan ve eşya nakliyatı yapmayan teknik araçlardır ;

E) Lâstik tekerlekli traktör : Karayolunda insan, hayvan ve eşya nakliyatı da yapabilen lâstik tekerlekli traktörlerdir ;

F) Şoför : Motorlu taşıtları, müteharrik makinaları veya lâstik tekerlekli traktörleri sevk ve idare eden kimsedir ;

G) Sürücü : Motorsuz taşıtları veya hayvanları sevk ve idare eden kimsedir ;

H) Durma : Trafik zaruretleri dışında, yoleu veya yük indirmek veya almak maksadıyla bir taşıtan geçici olarak durmasıdır ;

I) Park : Yukardaki fıkra dışında kalan durmalar park sayılır.

Madde 6. — İçişleri Bakanlığında ; Adalet, Millî Savunma, İçişleri, Millî Eğitim, Bayındırlık, Ticaret, Sağlık ve Sosyal Yardım, Tarım, Ulaştırma, İmar ve İskân bakanlıklarının, Teknik Üniversite Yollar ve Münakale Kursüsü ile Motorlar Enstitüsünün ve Türkiye Şoförler ve Otomobilciler Federasyonunun birer temsilcisinden ve trafik eğitimi ile ilgili derneklerin seçecekleri bir temsilciden bir (Merkez Trafik Komisyonu) kurulur.

Merkez Trafik Komisyonu, bu kanunun tatbik ve tadiline ait her türlü meseleleri tetkik ederek gereken tavsiyelerde bulunur.

Madde 7. — Vilâyetlerde valinin veya tevkil edeceği zatın başkanlığında belediye, emniyet, millî eğitim, bayındırlık, imar ve iskân, askerî motorlu birlikler bulunan yerlerde millî savunma teşkilâtından, Vilâyet Teknik Ziraat Müdürlüğünden, Teknik Üniversite bulunan vilâyetlerde Teknik Üniversiteden birer ve Türkiye Şoförler ve Otomobilciler Federasyonunun tensibedeceği en çok iki ve trafik eğitimi ile ilgili derneklerden bir temsilciden (Vilâyet Trafik Komisyonu) kurulur.

Vilâyet Trafik Komisyonu bu kanun hükümlerinin tatbikinde mahallî icap ve ihtiyaçlara göre trafik emniyetini sağlayacak kararlar alır.

Madde 8. — Kayıt ve tescile tâbi taşıt ve lâstik tekerlekli traktörlerin fennî muayenelerini, şoför ve sürücülerin ehliyetname imtihanlarını yapmak üzere her vilâyette Trafik Şubesi Müdürü veya Trafik Bürosu Âmiri veya tevkil edeceği kimsenin başkanlığında, Karayolları Genel Müdürlüğünün bir

temsilcisinden ve Türkiye Şoförler ve Otomobilciler Federasyonunun tensibedeceği bir temsilciden (Muayene ve İmtihan Komisyonu) kurulur.

Vilâyet Trafik Komisyonu kararı ile Muayene ve İmtihan Komisyonu sayısı lüzumu kadar artırılabilir.

Lüzum görüldüğü takdirde, Vilâyet Trafik Komisyonunca, kararlaştırılarak ilân edilecek tarihlerde, motorlu taşıtların ve lâstik tekerlekli traktörlerin fennî muayeneleri ile şoförlerin ehliyetname imtihanları kâzalarda ve askerî birlikler imtihan merkezlerinde, motorsuz taşıtların fennî muayeneleri ile sürücülerin ehliyetname imtihanları kaza veya nahiyelerde de yapılabilir.

Komisyonlara dâhil âzalardan memur olmyanlara Vilâyet Trafik Komisyonlarınca takdir ve işleri Bakanlığınca tasdik edilecek bir huzur hakkı verilir.

Madde 9. — A) 1. Taşıtların ve lâstik tekerlekli traktörlerin bu kanuna göre yapılacak kayıt ve tescil işlemleri için 5 - 20 lira,

2. Verilecek sürücü, traktör ve motorlu taşıt şoförü ehliyetnameleri için 5 - 20 lira,

3. Bu kanunda yazılı hükümler dairesinde yapılacak her türlü imtihan, vize, tasdik, ruhsat işlemleri için 5 - 100 lira,

Harc alınır.

B) Adlarına traktör veya taşıt kayıt ve tescil edilmiş hakiki veya tüzel kişilerden ayda 1 - 20 lira Trafik Resmi alınır.

C) Tebliğ, tahakkuk, itiraz, temyiz, bildirmeler, zaman aşımı ve diğer müddetlerin hesabı ile cezalar ve maddi hataların düzeltilmesine ait işlemler hakkında Vergi Usul Kanunu hükümleri uygulanır.

D) Yabancı devletlerin Türkiye'deki elçilik ve konsoloslukları ile elçi, maslahatgüzar ve konsoloslarına (fahri konsoloslar hariç) ve o devletin tâbiyetindeki elçilik ve konsolosluk memurlarına ve resmî bir ziyaret vazifesi için yurda gelen delege ve askerî heyetlere ve bu heyetlere mensup yabancı tâbiyetindeki şahıslara ait taşıtlar müteakabiliyet kaydıyla harctan ve Trafik Resminden muafıdır.

E) Bu kanuna göre Hazinece veya trafik zabıtasınca tahsil olunacak harc, resim ve cezalar gelir bütçesine irat ve karşılığında her yıl gelir tahminlerinin % 20 si nispetinde belediyelere, % 5 i nispetinde il özel idarelerine, % 35 i nispetinde müşterek trafik fonuna verilmek üzere Maliye Bakanlığı bütçesine ödenek kaydolunur.

Yıl sonunda sağlanan gelir bütçeye konan ödeneklerden fazla veya eksik olduğu takdirde keyfiyet ertesi yıl ödeneklerinin hesabında nazara alınır.

Belediyelere, il özel idarelerine ve müşterek trafik fonuna ait ödenekler her ay sonunda eşit taksitler halinde ve bir önceki yılın hasılat fazlası ertesi yılın birinci ayı sonunda toptan İçişleri Bakanlığı emrine ayrı ayrı üç hesaba kaydedilmek üzere İller Bankasına tevdiye olunur.

İller Bankasında İçişleri Bakanlığı emrinde her ay toplanan bu paralardan:

1. Belediyelere ve il özel idarelerine aidolanları bankaca en geç ertesi ayın 15 ine kadar belediyelerin ve illerin son genel nüfus sayımındaki nüfus miktarlarına göre kendilerine dağıtılır.

2. Müşterek trafik fonuna aidolanları, Mahallî İdareler, Emniyet ve Karayolları Genel müdürlüklerince seçilen birer şahıstan teşekkül edecek bir komisyonun, belediyelerin ve il özel idarelerinin bizzat başarma imkânı bulamadıkları trafik mevzuu ile ilgili hizmetlerinin ifası için yapacakları teklifleri inceleyerek hazırladığı bir yıllık program dairesinde Mahallî İdareler Genel Müdürlüğünün teklifi ve İçişleri Bakanının tasdik ile ilgili belediyeler ve il özel idarelerine tahsis olunur.

Bu paralar adı geçen mahallî idarelerce hiçbir şekilde tahsis maksadı dışında kullanılamaz.

Madde 17. — Bir taşıta veya lâstik tekerlekli traktöre sahibolan kimse, bunları ikametgâh veya iş yerinin bulunduğu vilâyet trafik şube veya bürosuna kayıt ve tescil ettirmeden trafiğe çıkaramaz.

Ancak:

- A) Binek ve yük hayvanları;
- B) El arabaları,
- C) Ufak çocuklara mahsus arabalar ile mâlûllere mahsus motorsuz taşıtlar,
- D) Tarım işlerinde kullanılıp karayollarında normal ticari nakliyat yapmıyan motorsuz taşıtlar,
- E) Millî Savunma Bakanlığının kayıt ve tescilinde olup bu Bakanlık hizmetinde kullanılan araçlar,
- F) Turistlerin taşıtlarıyla milletlerarası çok taraflı veya karşılıklı anlaşmalar şumulüne giren yabancı plâkahlı taşıtlar,
- G) Müteharrik makinalar ve tramvaylar, bu hükmün dışında kalır.

(E) ve (G) bendlerinde gösterilen resmî taşıtlar, müteharrik makinalar ve tramvayların kayıt ve tescilleri bağlı oldukları idarelerce yapılır. Diğerlerinin kayıtları ise kendi sahipleri tarafından yapılır.

Madde 19. — Fennî muayene sonunda trafiğe çıkarılmaya salih olduğu anlaşılan ve malî mesuliyet sigorta akdi yaptırılmış olan taşıt veya lâstik tekerlekli traktörlerin kayıt ve tescili yapılarak bunlar için :

- A) Hangi şartlar altında trafiğe çıkarılabileceğini ve trafiğe çıkarıldığı tarihten sonraki bütün teknik ve hukuki değişiklikleri gösterir (Trafik Ruhsatnamesi),
 - B) Hususi binek araçları ile lâstik tekerlekli traktörler hariç, her taşıt için bunu kullanan şöförleri ve bunların taşıtı kullanma zamanlarını gösterir (Çalışma Karnesi),
 - C) 3634 sayılı Kanuna göre tanzim edilecek (Sefer görev emri puslası),
 - D) Kayıt ve tescil oldukları vilâyet ile sıra numaralarını gösterir (Plâkalar),
- Verilir.

Şöför ve sürücüler; trafik ruhsatnamesi, çalışma karnesi, sefer görev emri puslası ve plâkaları daima kullanılabilir şekilde ve taşıt veya lâstik tekerlekli traktör üzerinde bulundurmaya ve yetkili kimselerin her isteyişinde göstermeye mecburdurlar.

Tescili mütaakıp sicil kaydının bir sureti trafik şube veya bürosu tarafından 30 gün içinde mahallî askerlik şubesine gönderilir.

Sefer görev emri puslası, taşıt veya lâstik tekerlekli traktörün kayıt ve tescil edildiği trafik şube veya bürosuna gönderilir. Trafik şube veya bürosu, sefer görev emri puslasını, taşıt veya lâstik tekerlekli traktör sahibine tebliğ ile bu hususu trafik ruhsatnamesine işler.

Madde 20. — Trafik ruhsatnameleri ve plâkalar yurdun her yerinde, çalışma karneleri bir yıl müddetle yurdun her yerinde, geçici ruhsatname ve plâkalar 30 gün müddetle ve ruhsatnamede yazılı güzergâh üzerinde muteberdir.

Yurtta imal edilen taşıtların tecrübeleri için verilecek ruhsatname ve plâkalara ait şartlar tüzükte belirtilir.

Müddeti dolmuş ve yenileme işlemleri tamamlanmamış belgeleri taşıyan taşıt veya lâstik tekerlekli traktörlerin trafiğe çıkarılması yasaktır.

Madde 21. — Trafik ruhsatnamesi ile çalışma karnesinde yazılı bilgilerden her hangi birinin değişmesi halinde taşıt veya lâstik tekerlekli traktörün sahibi, 20 gün içinde durumu ilgili trafik şube veya bürosuna bildirmeye mecburdur.

Madde 23. — Kayıt ve tescili mecburi olan taşıt ve lâstik tekerlekli traktörlerin şöför ve sürücülerinin haiz olacakları ehliyetnameler aşağıda gösterilmiştir :

- A) Amatör ehliyetnamesi : Motorsuz taşıtlarla motosiklet ve otomobil, kamyonet gibi hafif motorlu taşıtları, sürücü veya şöför istihdam etmeyip bilfiil kendi kullanan hususi taşıt sahipleri ile bu taşıtları bir kazanç gayesi gütmeyen kullanan diğer şahıslara ve umumi muvazeneye dâhil dairelerle

mülhak bütçeli dairelere, özel idareler ve belediyelere ve 3659 sayılı Kanuna tâbi teşekkül ve müesseselere ait motorsuz taşıtlarla motosiklet ve otomobil, kamyonet gibi hafif motorlu taşıtları bir iş için ayrıca ücret istemeksizin bilfiil kullanan vazifelilere verilen ehliyet belgesidir.

B) Profesyonel ehliyetnamesi : Motorsuz taşıt veya motosiklet ve otomobil; kamyonet gibi hafif motorlu taşıtları meslek ve sanat olarak bir ücret karşılığı sevk ve idare eden kimselere verilen ehliyet belgesidir. Bu cins bir ehliyetnameye sahibolan kimseler, aynı cins amatör ehliyetname sahiplerinin kullanabilecekleri taşıtları da kullanabilirler.

C) Ağır vasıta ehliyetnamesi : Kamyon ve otobüs gibi ağır motorlu taşıtları kullanan kimselere verilen ehliyet belgesidir. Bu cins bir ehliyetnameye sahibolan kimseler otomobil ve kamyonet gibi hafif motorlu taşıtları da kullanabilirler.

D) Traktör ehliyetnamesi : 2 nci maddenin (E) bendinde yazılı lâstik tekerlekli traktörleri kullanacaklara verilecek ehliyet belgesidir.

E) Milletlerarası ehliyetname : Milletlerarası çok taraflı veya karşılıklı anlaşmalardaki usullere göre verilen ehliyet belgesidir.

F) Şoför adayı belgesi : Motosiklet hariç, motorlu bir taşıtı karayollarında da sevk ve idare etmek isteyen kimseye, trafik şube veya bürosunca tasvibedilecek ehliyetnameli bir şoförün sorumluluğu altında gösterilecek yol ve saatlerde ve belirli bir süre içinde muteber olmak üzere verilecek belgedir.

Madde 24. — Bu kanunun 23 ncü maddesinde gösterilen şoför ve sürücü ehliyetnameleri ve şoför adayı belgeleri alınmadıkça kayıt ve teşile tâbi taşıtları veya lâstik tekerlekli traktörleri karayollarında kullanmak veya ehliyetnamesi veya şoför adayı belgesi olmayan şahıslara kullandırmak yasaktır.

17 nci maddenin (E) ve (G) bentlerinde yazılı taşıtlarla müteharrik makinaları ve tramvayları kullananların ehliyetnameleri hizmetin taallük ettiği idarelerce verilir. Ancak, karayollarında eğitim, tatbikat, manevra, merasim ve konvoy halindeki seyir dışında askerî hizmetlerin gerektirdiği münferit vazifeleri görececek şoför ve sürücüler trafik şube veya bürolarından ehliyetname almadıkça karayollarında taşıt kullanamazlar.

Madde 25. — Verildikleri tarihten itibaren amatör ve traktör ehliyetnameleri 5 yıl, profesyonel ve ağır vasıta ehliyetnameleri 3 yıl müddetle yurdun her yerinde muteberdir.

Müddet sonunda ehliyetname sahibinin teknik ve sağlık durumunda bir değişiklik olmadığı takdirde, aynı müddetle muteber olmak üzere, ehliyetname sadece vize edilir. Aksi halde vilâyet trafik komisyonu kararı ile ehliyetname sahibi, yeniden muayeneye tâbi tutulur.

Müddeti dolmuş ehliyetnamelerle taşıt veya lâstik tekerlekli traktör kullanmak veya kullandırmak yasaktır.

Yabancı bir memleketten şoför ehliyetnamesi almış Türk tâbiyetindeki şahısların memlekete dönüşlerinde bu ehliyetnameleri ait olduğu sınıf ehliyetname ile imtihansız olarak tebdil olunur.

Madde 26. — Şoför veya sürücü ehliyetnamesi veya şoför adayı belgesi almak için :

A) Bisiklet kullananların 11, amatör, traktör ehliyetnamesi alacakların 18, profesyonel ehliyetname alacakların 19 yaşını doldurmuş, ağır vasıta ehliyetnamesi alacakların 23 yaşını doldurmuş ve en az iki yıllık profesyonel veya en az iki yıllık amatör ve bir yıllık profesyonel ehliyetname sahibi olmaları,

B) Sürücü ve traktör ehliyetnamesi alacakların okur yazar, şoför ehliyetnamesi alacakların ilkökul mezunu olmaları,

C) Evvelce verilmiş bir ehliyetnamenin daimî olarak geri alınmamış olması, eğer geçici olarak geri alınmış ise müddetinin dolmuş bulunması,

D) Yapılacak nazari ve amelî imtihanların başarılmaması,

E) Uyuşturucu maddeleri kullanmadığının veya alkollü içkileri kullanmayı itiyat derecesine vurdurmadığını tesbit edilmesi,

F) Sağlık ve teknik muayenesinde şoför veya sürücülüğe mâni bir hali bulunmadığının anlaşılması;

G) Ehliyetname alacakların Türk Ceza Kanununun 448 - 450 nci maddelerinde yazılı suçlardan mahkûm edilmemiş olmaları ve 403, 404, 414 - 418, 429 - 436, 491 - 493, 495 - 503, 508 - 510 ncu maddelerinde yazılı suçlardan bir veya birkaçı ile mükerrir olarak mahkûm edilmemiş olmaları, şarttır.

Askerî ehliyetnameyi haiz askerî şoförlerden muayene ve imtihan komisyonlarınca yapılacak imtihanı mütaakıp kazananların askerî şoför ehliyetnameleri yukarıdaki (A) ve (B) fıkralarında yazılı şartlar aranmaksızın vize edilir. Vize edilen bu ehliyetnameler trafik ehliyetnamesi vasfını haiz olup şahsın askerliği müddetince ve munhasıran askerî taşıtlar için muteber sayılır.

Bu vizeler harca tâbi değildir.

18 yaşını doldurmuş olanların ehliyetnameleri verilirken parmak izleri de alınır.

Madde 41. — Şoför ve sürücüler, aksine bir işaret bulunmadıkça taşıtlarını, müteharrik makinalarını veya lâstik tekerlekli traktörlerini, gidiş istikametlerine göre yolun en sağ kenarında durdurmaya ve yolcularının iniş ve binişlerini sağ taraftan yaptırmaya mecburdurlar.

Taşıtların, müteharrik makinaların veya lâstik tekerlekli traktörlerin aşağıda gösterilen yerlerde ve gerekli tedbirleri almaksızın şehirler arası karayolları üzerinde durdurulmaları veya bırakılmaları (park edilmeleri) yasaktır:

- A) Yayalara mahsus yerlerde;
- B) Hususi veya umumi bir geçit önünde;
- C) Trafığe mâni teşkil edecek şekilde garaj, servis istasyonu veya otoparklar gibi yerler önünde;
- D) Demiryolu ve tramvay rayları üzerinde;
- E) Gidiş istikametlerine göre yolun sol tarafından;
- F) Aksi istikametten gelen taşıtların, müteharrik makinaların veya lâstik tekerlekli traktörlerin, yanyana duruşları halinde diğer birinin geçmesi mümkün olmayan yerlerde;
- G) Kavşak ve dönemeçler yakınında veya içinde;
- H) Yakın ilerisi görülmeyen yerlerde;
- I) Alt, üst ve hemzemin geçitler üzerinde, tüneller içinde veya bu gibi yerlerin önlerinde;
- J) Yolda tehlike olduğunu gösteren işaretlere 25 metrelik mesafe içinde;
- K) Geçiş üstünlüğünü haiz taşıtların, müteharrik makinaların veya lâstik tekerlekli traktörlerin park yaptıkları yerlere 25 metrelik mesafe içinde;
- L) Diğer taşıtların, müteharrik makinaların veya lâstik tekerlekli traktörlerin, âmme hizmeti gören taşıtların durak yerlerinde;
- M) Trafik işaret, levha ve cihazlarının durmayı veya park yapmayı menettiği yerlerde;
- N) Durmuş veya park yapmış olan bir taşıtın, müteharrik makinanın veya lâstik tekerlekli traktörün sol yanında.

Zabıta, bu yasaklara aykırı olarak durmuş veya park yapmış olan taşıtları, müteharrik makinaları veya lâstik tekerlekli traktörleri o yerden kaldırmaya yetkilidir.

Madde 50. — Motorlu taşıt, müteharrik makina veya lâstik tekerlekli traktörlerin kullanılmasından doğacak maddi ve ölüm dâhil bedeni zararlardan araç sahipleri hukukan mesuldür.

Motorlu taşıt, müteharrik makina veya lâstik tekerlekli traktör sahibi, zararın mücbir sebepten veya kazazedenin veya üçüncü şahsın ağır kusurundan ileri geldiğini veyahut kendisinin veya efal ve harekâtından mesul olduğu kimselerin kusurunun bulunmadığını ispat ederse mesuliyetten kurtulur.

Kazazedeye veya üçüncü şahsa isnadolunabilen kusur hafifse, hâkim motorlu taşıt, müteharrik makina veya lâstik tekerlekli traktör sahibine raci tazminat miktarını ahval ve şeraiti nazarı itibara alarak tesbit eder.

Hukuki mesuliyeti kaldıran veya daraltan her türlü anlaşma hükümsüzdür.

Bu kanun hükümleri gereğince yapılması mecburi olan asgari sigorta hadlerini aşan zararlar, motorlu taşıt, müteharrik makina veya lâstik tekerlekli traktör sahibinin araç kullanan şahıslara karşı mesuliyeti ile bunların motorlu taşıt, müteharrik makina veya lâstik tekerlekli traktör sahibine karşı mesuliyetleri, nakledilen eşyanın uğrayacağı zararlar, her nevi mânevi zararlar ile motorlu taşıt, müteharrik makina veya lâstik tekerlekli traktörün duçar olacağı zararlar gibi hukuki mesuliyete taallük eden hususlarda umumi hükümler tatbik olunur.

Tazminat dâvası zarar görenin zarara ve failine itilâı tarihinden iki senelik ve her halde zararı doğuran fiilin vukuundan itibaren 10 senelik müruruzamana tâbidir.

Madde 51. — Motorlu taşıt, müteharrik makina veya lâstik tekerlekli traktör sahipleri, bunların ve varsa römorklarının kullanılmasından üçüncü şahıslar aleyhine doğacak zararları temin etmek üzere, malî mesuliyet sigortası akdine mecburdurlar.

İşbu sigorta mukavelesine ait ücretin peşinen ve nakden ödendiğini mübeyyin makbuzun trafik şube veya bürolarına tevdi mecburidir.

Taşıtın, müteharrik makinanın veya lâstik tekerlekli traktörün devri ile sigorta mukavelesinden doğan hak ve vecibeler yeni sahibine intikal eder. Aracın yeni sahibi aracı devraldığı, sigortacı ise devre muttali olduğu tarihten itibaren 20 gün içinde ilgili trafik şube bürosuna haber vermek suretiyle sigorta mukavelesini feshedebilir.

17. maddenin (F) bendinde gösterilen taşıtların memleketin her tarafında muteber olması milletlerarası anlaşmalarla kabul edilmiş sigortaları yoksa bunlar için malî mesuliyet sigortası Türkiye Cumhuriyeti hudutlarından girişleri sırasında yapılır.

Madde 52. — Motorlu taşıtlar, müteharrik makinalar veya lâstik tekerlekli traktörlerin malî mesuliyet sigortalarında, aracın cinsine, şahıs ve kaza başına maddi ve ölüm dâhil bedeni zararlara göre temini mecburi olan asgari sigorta meblâğlarını tesbite ve gerektiği takdirde tâdile Bakanlar Kurulu yetkilidir.

Madde 53. — Sigorta mukavelesinden veya sigortaya ait kanuni hükümlerden doğan ve tazminat miktarının azaltılması veya kaldırılması neticesini veren istisnai haller, zarar görenlerin haklarına tesir etmez.

Şu kadar ki, sigortacı, sigortaya ait kanuni hükümlerce ödediği miktarlar için, azaltma veya kaldırmaya izinli olduğu nispette sigorta ettiren aleyhine rücu edebilir.

Madde 54. — Sigortanın feshi veya yenilenmemesi halinde sigortacı keyfiyeti taşıt veya lâstik tekerlekli traktörün kayıtlı bulunduğu trafik şube veya bürosuna 8 gün içinde yazılı olarak bildirmekle mükelleftir. Bu fesholunma veya yenilenmeme keyfiyeti, o sigorta yerine bir diğeri akdedilmemiş ise, zarar görenlere karşı ancak ihbarın yapıldığı tarihten itibaren 15 gün sonra hüküm ifade eder.

Trafik şube veya büroları keyfiyete muttali olunca, motorlu taşıtı veya lâstik tekerlekli traktörü, trafik ruhsatnamesi ile plâkalarını alarak trafikten menederler.

Motorlu taşıt veya lâstik tekerlekli traktör sahibi, trafik ruhsatnamesi ile plâkalarını kendiliğinden geri verdiği takdirde sigorta hükümden düşer. Keyfiyet trafik şube veya bürolarınca sigortacıya bildirilir.

Madde 55. — Sigorta şirketleri bilirkişi raporunun teşkilâtlarına tevdiini mütaakıp hak sahiplerine ödemekle mükellef buldukları ve mecburi hadler dâhilinde kalan zararları bir hafta zarfında öderler.

Zarar gören kimse malî mesuliyet sigortası ile temin edilen hadler dâhilinde doğrudan doğruya sigortacı aleyhine de dâva açabilir.

Zarar gören kimse birden fazla olup motorlu taşıt, müteharrik makina veya lâstik tekerlekli traktör sahibi tarafından ödenecek tazminat tutarı sigorta ile temin edilmiş miktarı aştığı takdirde, zarar gören kimselerin sigortacıya karşı hakları, temin edilen meblâğla mütenasiben azalır.

Şu kadar ki, sigortacı, diğer tazminat taleplerinin bulunduğunu bilmeksizin zarar gören kimselerin bir veya bir kaçına hüsnüniyetle ödediği miktarlar nispetinde diğerlerine karşı olan mesuliyetinden kurtulur.

Âzami sürat elde edilmesi matlûbolan veya saatte 50 kilometreden (50 kilometre hariç), yukarı bir sürat aranan motorlu taşıt yarışları organizatörleri, yarışa iştirak eden taşıtlarla yarış hizmetinde kullanılan sair vasıtalar tarafından ika edilecek zararlardan yarış güzergâhı umumi trafiğe kapanmış olsa bile mesuldürler. Bu kanuna göre motorlu taşıt sahiplerine raci hukuki mesuliyetler bu organizatörlere terettübeder.

Zarar görenlerin sigortacı aleyhine dâva nakları kaza gününden itibaren iki yıllık müruruza mana tâbidir.

Salâhiyetli mahkeme sigortacının merkezinin veya sigorta mukavelesinin akdedildiği acentanın bulunduğu veya kazanın vukua geldiği yer mahkemesidir.

Motorlu taşıt, mütaharrik makina veya lâstik tekerlekli traktör sahibinin kendi aracı içindeyken vâkı kazalardan doğan bedenen veya mânen uğrayacağı zararlar, motorlu taşıt, mütaharrik makina veya lâstik tekerlekli traktörün dışarı olacağı zararlar, sigortalı taşıtta veya yedeğinde naklolunan malların bozulması, harabolması veya ziyaa uğraması suretiyle husule gelen zararlar ile her nevi mânevi zararlar ve istihdam ettiği veya ef'al ve harekâtından hukuken mesul bulunduğu kimselerin, motorlu taşıt, mütaharrik makina veya lâstik tekerlekli traktörleri bizzat sevk ederlerken sigortalı bulunan motorlu taşıt, mütaharrik makina veya lâstik tekerlekli traktör sahibine karşı dermeyeran edebilecekleri taleplerden sigortacı mesul değildir.

Madde 57. — Bu kanunun:

A) 17, 18, 19, 20, 21, 22, 25, 27, 33, 35 ve 43 ncü maddelerine aykırı hareket eden sürücüler, 45 nci maddesine aykırı hareket eden yayalar ile 46 ncü maddesine aykırı hareket eden hayvan sürücülerinden 5 lira,

B) 19, 20, 21, 22, 25, 27 ve 35 nci maddelerine aykırı hareket eden şoförlerden 10 lira,

C) 29, 30, 32, 34, 36, 37, 38, 39, 40, 41 (şehirlerarası karayolları üzerinde bırakılanlar hariç), 42 ve 44 ncü maddelerine aykırı hareket eden şoför ve sürücüler ile 54 ncü maddesine aykırı hareket edenlerden 15 lira,

D) 24 ncü maddesine aykırı hareket eden sürücülerden 20 lira, para cezası alınır.

Yukardaki fıkralarda yazılı olan cezalar kat'i olup itiraz olunamaz bu para cezaları yetkili memurlarca derhal tahsil olunur. Bu tahsilât Muhasebei Umumiye Kanunu hükümleri dâhilinde trafik şube veya bürolarında ikame edilecek muhasip mutemetleri vasıtasıyla ve mutemet makbuzları mukabilinde yapılır. Bu makbuzlar damga resminden muaftır.

Tahsilât derhal yapılamadığı takdirde tebliğ tarihinden itibaren 3 gün içinde ilgili mercilere ödiyenler hakkında ayrıca takibat yapılmaz.

Bu müddet içinde ödenmiyen cezalar iki misline çıkar ve mühlet 15 gün daha uzar.

Bu müddet içinde de ödenmiyen cezalar 3 misli olarak Âmme alacaklarına dair 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre trafik şube veya bürolarınca takip ve tahsil olunur.

Madde 58. — A) Bu kanunun 10, 15 ve 47 nci maddelerine aykırı hareket edenlerle 22 ve 43 ncü maddelerine aykırı hareket eden şoförler 30 liradan 200 liraya kadar hafif para cezası ile cezalandırılırlar.

Bu suçları işliyenler, haklarında tutulan zaptı tanzim eden yetkili memurlara, terettübeden cezanın asgari haddini derhal ödemeleri halinde haklarında takibat yapılmaz.

B) Bu kanunun 12, 14 ve 16 ncü maddelerine aykırı hareket edenlerle 17, 18, 24 ve 33 ncü maddelerine aykırı hareket eden şoförler ve 41 (yalnız şehirlerarası karayolları üzerinde bırakılanlar), 48 ve 49 ncü maddelerine aykırı hareket eden şoför ve sürücüler 100 liradan 1 000 liraya kadar hafif para cezası ve icabına göre ayrıca bir aya kadar hafif hapis cezası ile cezalandırılırlar.

C) Bu kanunun 31 ncü maddesine aykırı hareket eden şoför ve sürücüler 300 liradan aşağı olmamak üzere hafif para cezası ve 15 günden iki aya kadar hafif hapis cezası ile cezalandırılırlar.

Madde 59. — Bu kanunun 58 nci maddesinde gösterilen suçlardan biri ile mahkûm olan şoför veya sürücüler, hükmün kesinleşmesi tarihinden itibaren bir yıl içerisinde aynı madde şümülüne giren bir suçtan dolayı cezalandırılacak olurlarsa verilecek cezanın asgari haddi iki mislinden başlar ve hapis cezasının ihtiyari bulunduğu hallerde tatbiki mecburi olur.

Taşıtın veya traktörün namına kayıtlı bulunduğu şahıs, malûmatı bulunması halinde, taşıtın veya traktörün haiz bulunması gereken şartların mevcudolmayışından doğan suçlardan dolayı şoför ve sürücü ile birlikte cezalandırılır.

Madde 60. — Gerek umumi hükümlere, gerekse bu kanunun 58 ve 59 ncu maddelerine göre verilecek cezalardan başka :

- A) 12 nci madde hükmüne aykırı hareket edenlerin tesislerinin kaldırılmasına,
- B) 33 ncü maddeye muhalefetten dolayı iki defa mahkûmiyet halinde ikinci defa mahkûm olanların 15 gün ve mütaakıp tekrerrür halinde bir aydan üç aya kadar müddetle şoför veya sürücü ehliyetnamelerinin geri alınmasına,
- C) Uyuşturucu madde kullanmaktan dolayı mahkûm olanların şoför veya sürücü ehliyetnamelerinin daimî olarak geri alınmasına,
- D) 31 nci maddede yazılı şekilde alkollü içki kullanma suçundan dolayı ilk mahkûmiyetinden itibaren bir yıl zarfında aynı suç tekrar işleyenlerin bir ay, iki defa işleyenlerin altı ay müddetle, üç defa işleyenlerin daimî olarak şoför veya sürücü ehliyetnamelerinin geri alınmasına,
- E) Şoför veya sürücülerin, bu kanunun 26 ncı maddesi (G) bendinde yazılı olan Türk Ceza Kanunu maddelerinden biri ile mahkûmiyetleri halinde daimî olarak, diğer cürümlerden mahkûmiyetleri halinde ise geçici veya daimî olarak ehliyetnamelerinin geri alınmasına, da dâvaya bakan mahkemece hükmolunur.

Ehliyetnamenin geri alınmasını gerektiren suçlardan sanık olanlar hakkındaki kanuni takibat neticeleninceye kadar ilgili hâkim ehliyetnamenin tedbir mahiyetinde geçici olarak geri alınmasına karar verebilir.

Adli bir karar olmadıkça, bu kanuna muhalefetten ötürü, şoför ve sürücü ehliyetnameleri, muvakkaten dahi olsa alınmaz.

Madde 64. — Vazifeli memurlarca tanzim olunan zabıtlar 3 gün içinde yetkili trafik mahkemesine tevdi edilir.

Trafik mahkemelerindeki duruşmalar 3005 sayılı Kanun hükümlerine tâbidir.

Madde 70. — Bu kanuna göre mahkemelerce verilen para cezaları kesin, para ile birlikte hürriyeti bağlayıcı cezalar kabili temyizdir.

Madde 72. — Trafik suçlarına ait kesinleşen hükümlere dair ilâm suretleri mahkemelerce trafik şube veya bürolarına gönderilir ve bu hükümler trafik şube veya bürolarınca şoför veya sürücünün ehliyetnamesine kaydolunur.

MADDE 2. — 6085 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 65, 66, 67, 68, 69, 71 ve 73 ncü maddeleri kaldırılmıştır.

MADDE 3. — 6085 sayılı Karayolları Trafik Kanununa aşağıdaki geçici beş madde eklenmiştir:

GEÇİCİ MADDE 7. — Bu kanunun yayını tarihinden evvel 6085 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 26 ncı ve geçici 3 ncü maddelerine istinaden ehliyetname almış şoför ve sürücülerden tahsil durumu bakımından bu kanuna uymayanların ehliyetnameleri muteber olmakta devam edecektir.

Bu kanunun yayını tarihinden evvel yurt dışında ehliyetname almış Türk tabiiyetindeki vatandaşların bu ehliyetnameleri, kanunun yürürlüğe girdiği tarihten en geç üç ay içerisinde değiştirilir.

GEÇİCİ MADDE 8. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten evvel Tarım Bakanlığı veya belediyelerce verilmiş bulunan traktör ehliyetnamesi veya belgelerine sahibolanlar, bunların trak-

tör ehliyetnamesiyle değiştirilmesi için 6 ay içinde trafik şube ve bürolarına müracaata mecburdurlar. Bu gibilerden okuma yazma şartı aranmaz. 18 yaşından aşağı olanların belgeleri değiştirilmez.

GEÇİCİ MADDE 9. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 6 ay içinde lâstik tekerlekli traktörlerin kayıt ve tescili, müracaat edenlerin traktörün sahibi olduklarını gösteren bir belge ile yapılır.

GEÇİCİ MADDE 10. — 6085 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 75 nci maddesine istinaden hazırlanan Karayolları Trafik Nizamnamesi hükümlerinde gereken tadilat bu kanunun yayını tarihinden itibaren 3 ay içinde yapılır.

GEÇİCİ MADDE 11. — 26 ncı maddede zikredilen ilkokul mecburiyeti kanunun neşir tarihinden itibaren beş yıl sonra uygulanır.

MADDE 4. — Bu kanun yayını tarihinden itibaren 4 ay sonra yürürlüğe girer.

MADDE 5. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

7 Ocak 1961

Türkiye Cumhuriyeti Devlet Başkanlığına yazılan tezkerenin tarih ve numarası	:	7.1.1961	2/179
Bu kanunun ilânının Başbakanlığa bildirildiğine dair Devlet Başkanlığından gelen tezkerenin tarih ve numarası	:	7.1.1961	4/51